

Název:	<i>Posvícení</i>
Cíl:	<ul style="list-style-type: none"> - Vytváření pozitivního vztahu k regionu, místním tradicím a zvykům. - Seznámení s regionální historií a místopisem. - Porozumění pojmům.
Motivace:	<p><i>Na stole koláč, v troubě husa a od chlebíčků masná pusa. Kdo se to vdává? Kdo se to žení? Nikdo! Je zkrátka posvícení!</i></p> <p>Motivační rozhovor: Stejně jako mají narozeniny lidé, má své narozeniny i kostel v obci. Tomu se říká posvícení – připomínka dne, kdy byl kostel posvěcen. (Oslava světce, jemuž je kostel zasvěcen a jehož nese jméno je pouť). Když se kostel postaví, musí jej nejprve biskup (hlavní kněz pro region) posvětit, aby se v něm mohly konat náboženské obřady. Biskup kostelu požehná a vykoná v něm slavnostní obřad - mši svatou. Je to velká událost pro celou obec a tu je potřeba náležitě oslavit – zpěvem, tancem, dobrým jídlem a pitím.</p> <p>Slaví se i v naší obci posvícení? Víte kdy? Jaké krajové speciality podávané na posvícení znáte? Pečou se u vás v rodině posvícenské koláče? Co míváte k obědu?</p>
Cílová skupina:	Děti MŠ, žáci I. stupně ZŠ
Doba trvání:	1 – 2 hodiny
Místo:	Školní zahrada, tělocvična, pracovna
Potřeby a materiál:	Obrazový materiál, psací a výtvarné potřeby, kroniky, literatura, internet (webové stránky obce či regionu)
Metody a formy práce:	Motivační rozhovor, práce s obrazovým a tištěným materiálem, řízený rozhovor, výtvarné a rukodělné aktivity, vycházka, beseda, prezentace, výstava, reflexe
Postup:	<ul style="list-style-type: none"> • Povídejte si s dětmi o podzimních tradicích a zvycích (svátek sv. Ludmily, sv. Václav, podzimní sklizeň apod.). Jedním z nejvýznamnějších svátků je posvícení. • Kdy se u nás slaví posvícení, jaká jídla se podávají, jak oslavy probíhají? • Namalujte obrázek či napište vyprávění o tom, jak jste prožili poslední posvícení. Doneste fotografie či různé materiály z domova nebo z knihovny. • Připravte pro děti besedu s prarodiči, zástupci místního folklorního souboru či kronikářem.

	<ul style="list-style-type: none"> • Naučte se místní lidový tanec, píseň či říkadlo, které se váže k posvícení. • Vydejte se k místnímu kostelu a navštivte pana faráře. Určitě vám o místním posvícení něco poví. • Zahrajte si na kronikáře. Vyzvěte děti, aby se pokusily vypátrat oblíbenou krajevou specialitu či řemeslo. A když už budou pátrat, třeba objeví další zajímavosti z historie obce či o místních tradicích. Pátrejte po termínech a průběhu posvícení v regionu. Vytvořte kalendář, kdy se v které obci regionu posvícení slaví. Byly obavy císaře Josefa II. oprávněné? (viz didaktický text). Činnost mohou děti provádět jednotlivě nebo ve skupinách. • Presentace výsledků – představení „kronik“. • Namalujte či napište narozeninové přání pro místní kostel. Nebo vyrobte dárek s využitím místního řemesla. • Z výtvarných a rukodělných prací můžete připravit výstavu. Výsledky můžete po dohodě předat panu faráři. • Reflexe.
Reflexe	<p>Co bylo při práci kronikáře jednoduché a co obtížné? Co nového jste se dozvěděli? Které znalosti a dovednosti jste využili? Jak se vám pracovalo ve skupině?</p>
Rozvíjené kompetence:	<p>Žák:</p> <ul style="list-style-type: none"> - porozumí pojmům, získá kulturní přehled, - pozná regionální historii, místní zvyky i kuchyni, - dodržuje vymezená pravidla a pokyny pro práci ve skupině, přispívá k diskusi ve skupině.
Začlenění okruhů PT	<p>EVVO</p> <ul style="list-style-type: none"> - Lidské aktivity a problémy životního prostředí.

Autor: Iva Koutná

Zdroj: J. Vinduška, P. Kukul: Hovory a hrátky se zvyky a svátky, nakl. Portál, 2010, www.portal.cz

Metodické listy jsou ke stažení na www.liska-evvo.cz/skolam

Didaktický text:

POSVÍCENÍ se původně slavilo ve výroční den posvěcení kostela. Výročí posvěcení chrámu bývala vždy velmi slavnostně připomínána. Jejich průběh byl podobný jako průběh oslavy svátku patrona chrámu (svatého, kterému je kostel zasvěcen a po kterém má kostel jméno), tedy POUŤ. V průběhu let se tyto zvyky ustálily a někde dokonce splývají pojmy pouť a posvícení.

K posvícení patří mše, posvícenské koláče, krajové speciality, taneční a posvícenské zábavy, kolotoče či průvody s maskami. V některých regionech při této slavnosti figurují i zvířata jako beran, houser, kačer nebo kohout, která bývala dříve nezřídka zabita (*stínání kohouta* nebo *berana*). Patrně to byl přežitek krvavých obětí z pohanského období. Dnes už je takovéto stínání zakázáno, ale někde dosud při hodech berana vodí nebo "soudí" (Slovácko, Horácko).

Traduje se, že první posvícení slavil při svěcení chrámu v Jeruzalémě král Šalomoun, když světil svůj chrám v Jeruzalémě. Každý rok v ten stejný den pak pořádal hostinu pro své přátele na počest vysvěcení chrámu, jako výroční slavnost, která se slavila v neděli před nebo po svátku světce, jemuž byl chrám zasvěcen.

Posvícení bývalo jedním z nejoblíbenějších svátků prostého venkovského lidu, neboť tak oslavovali ukončení polních prací. Posvícení se slavilo na podzim, v období, kdy byl mák, čerstvá mouka a vejce, zralé švestky na povidla, vykrmené husy. Posvícení se slavila v téměř každé farnosti v jinou dobu. Lidé je využívali k vzájemným návštěvám příbuzných a přátel, odpočinku od práce, či aby něco utržili prodejem různého zboží a dobře se najedli. Lidé se bavili, práce stála. Vzhledem k nejednotnosti oslav posvícení a tudíž nepracovních dnů v rámci císařství nařídil císař Josef II. roku 1786 po celé zemi slavit posvícení třetí říjnovou nedělí po svátku svatého Havla; odtud se odvozuje také často používaný termín Havelské posvícení, nebo také císařské posvícení nebo hody. V některých vsích pak si podání slavili oboje hody, svoje původní a ještě císařské.

V nové době v obcích, kde není známé datum posvěcení kostela, se drží dále tzv. císařského posvícení, jinak přešli k oslavám na den známého data. V roce 1918, při vzniku naší republiky, silně ožila tradice svatováclavská, proto v některých vsích si zavedli hody svatováclavské. A je zajímavé, že se tak stalo i v několika německých vsích v sudetském území. V dnešní době se však stále více stává, že se vesničané sami mezi sebou dohodnou, kdy si posvícení udělají, a tak ho mohou mít každý rok v jiném datu.

Na Moravě, například na Slovácku, se posvícení říká **hody** a celý svátek organizuje tzv. *stárek* a *stárka*, tj. zvolený mládenec a dívka (od "starší tovaryš").

Zdroj: http://www.ceske-tradice.cz/tradice/podzim/posviceni-a-hody/_zobraz=posviceni---puvod-a-historie

Posvícenská říkadla:

*To je zlaté posvícení, to je zlatá neděle.
Máme maso a zas maso, k tomu kousek pečeně.*

*To je zlaté posvícení, to je zlaté pondělí.
Máme maso a zas maso, jako včera v neděli.
(z Čech)*

*O posvícení, všechno to voní,
tak jako v apatyce.
Tu voní jitnice,
tam zase koláče z pece.
Ten kdo by nešel na posvícení,
ten je blázen přece.*

*Škoda, že to posvícení
aspoň třikrát za rok není!
(ze Slovácka)*

*Vítáme tě, posvíceníčko,
vítáme tě, posvícení,
přineslo nám potěšeníčko,
přineslo nám potěšení.
(z jižních Čech)*

*Dnes je zlatý posvícení, dnes je zlatá neděle,
všecky kola zastavili, ve mlejně se nemele,
zejtra zlatý posvícení, potom zlatý pondělí,
starý báby ať sou doma, ať tancujou v posteli.
(z jižních Čech)*

Zdroj: *České tradice, knižní archiv České tradice, internet*

<https://www.ceske-tradice.cz/tradice/podzim/posviceni-a-hody/posvicenecka-rikadla>